

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 29ης Νοεμβρίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα – Οδηγία 2001/29/ΕΚ – Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β' – Εξαίρεση ιδιωτικής αντιγραφής – Άρθρο 3, παράγραφος 1 – Παρουσίαση στο κοινό – Συγκεκριμένος τεχνικός τρόπος – Παροχή υπηρεσίας βιντεοεγγραφής στο υπολογιστικό νέφος (cloud computing) αντιγράφων έργων που προστατεύονται κατά τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού – Ενεργός παρέμβαση του παρόχου της υπηρεσίας στην εν λόγω βιντεοεγγραφή»

Στην υπόθεση C-265/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunale di Torino (πρωτοδικείο του Τορίνο, Ιταλία) με απόφαση της 4ης Μαΐου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Μαΐου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

VCAST Limited

κατά

RTI SpA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský (εισηγητή), M. Safjan, D. Šváby και M. Βηλαρά, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 29ης Μαρτίου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η VCAST Limited, εκπροσωπούμενη από τους E. Belisario, F. G. Tita, M. Ciurcina και G. Scorza, avvocati,
- η RTI SpA, εκπροσωπούμενη από τους S. Previti, G. Rossi, V. Colarocco, F. Lepri και A. La Rosa, avvocati,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τις G. Galluzzo και R. Guizzi, avvocati dello Stato,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και D. Segoin,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes, M. Figueiredo και T. Rendas,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον L. Malferrari και την J. Samnadda,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10), και ειδικότερα του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, της οδηγίας 2000/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2000, L 178, σ. 1), καθώς και της Συνθήκης ΛΕΕ.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της VCAST Limited και της RTI SpA σχετικά με τη νομιμότητα της θέσεως στη διάθεση των πελατών της VCAST ενός συστήματος βιντεοεγγραφής στο υπολογιστικό νέφος τηλεοπτικών προγραμμάτων που μεταδίδονται, ιδίως, από την RTI.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2000/31

- 3 Το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 2000/31 έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν μπορούν, για λόγους που αφορούν το συντονισμένο τομέα, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, οι οποίες προέρχονται από άλλο κράτος μέλος.»
- 4 Το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 2000/31 προβλέπει ότι, μεταξύ άλλων, το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής δεν εφαρμόζεται στους τομείς που αναφέρονται στο παράρτημα της εν λόγω οδηγίας, το οποίο παράρτημα καλύπτει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα.

Η οδηγία 2001/29

- 5 Στην αιτιολογική σκέψη 1 της οδηγίας 2001/29 αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Η Συνθήκη προβλέπει την εγκαθίδρυση εσωτερικής αγοράς και την καθιέρωση ενός συστήματος που θα αποτρέψει τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά. Η εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων αυτών.»

- 6 Η αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό. Θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης. Το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής. Το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις.»

- 7 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

- α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους·
- β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους·
- γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους·
- δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους·
- ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής αναμετάδοσης.»

- 8 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

- 9 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό».

10 Το άρθρο 5, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευομένου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.»

Το ιταλικό δίκαιο

11 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 μεταφέρθηκε στο ιταλικό δίκαιο με το άρθρο 71 sexies του legge n. 633 – Protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio (νόμου 633 περί προστασίας των δικαιωμάτων του δημιουργού και άλλων σχετικών με την άσκησή τους δικαιωμάτων), της 22ας Απριλίου 1941, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των επίμαχων στην κύρια δίκη πραγματικών περιστατικών (στο εξής: νόμος περί των δικαιωμάτων του δημιουργού). Το εν λόγω άρθρο 71 sexies, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα II του νόμου αυτού που φέρει τον τίτλο «Ιδιωτική αναπαραγωγή για προσωπική χρήση», ορίζει τα εξής:

«1. Επιτρέπεται η ιδιωτική αναπαραγωγή φωνογραφημάτων και βιντεογραφημάτων επί οποιουδήποτε υποθέματος η οποία πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για αποκλειστικά προσωπική χρήση, χωρίς σκοπό κέρδους και χωρίς άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, τηρουμένων των τεχνικών μέτρων που αναφέρει το άρθρο 102 quater.

2. Η αναπαραγωγή στην οποία αναφέρεται η παράγραφος 1 δεν μπορεί να πραγματοποιείται από τρίτους. Η παροχή υπηρεσιών που προορίζεται να καταστήσει δυνατή την αναπαραγωγή φωνογραφημάτων και βιντεογραφημάτων από φυσικό πρόσωπο για προσωπική του χρήση συνιστά δραστηριότητα αναπαραγωγής που διέπεται από τα άρθρα 13, 72, 78 bis, 79 και 80.

[...]

12 Το άρθρο 71 septies του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού ορίζει τα εξής:

«1. Οι δημιουργοί και οι παραγωγοί φωνογραφημάτων καθώς και οι αρχικοί παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων, οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες και οι παραγωγοί βιντεογραφημάτων, καθώς και οι νόμιμοι διάδοχοι αυτών, δικαιούνται αποζημίωση για την κατά το άρθρο 71 sexies ιδιωτική αντιγραφή φωνογραφημάτων και βιντεογραφημάτων. Η εν λόγω αποζημίωση συνίσταται, για τις συσκευές που προορίζονται αποκλειστικά για την αναλογική ή ψηφιακή εγγραφή φωνογραφημάτων ή βιντεογραφημάτων, σε ποσοστό του τιμήματος που καταβάλλει ο τελικός αγοραστής στον μεταπωλητή, το οποίο για τις συσκευές πολλαπλών λειτουργιών υπολογίζεται επί της τιμής συσκευής έχουσας ισοδύναμα χαρακτηριστικά με εκείνα του εσωτερικού εξαρτήματος που προορίζεται για την εγγραφή ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό, σε πάγιο ποσό ανά συσκευή. Για τα υποθέματα ακουστικής και οπτικής εγγραφής, όπως αναλογικά υποθέματα, ψηφιακά υποθέματα, σταθερές ή φορητές μνήμες που προορίζονται για την εγγραφή φωνογραφημάτων ή βιντεογραφημάτων, η αποζημίωση συνίσταται σε ποσό ανάλογο με τη χωρητικότητα εγγραφής των εν λόγω υποθεμάτων. Για τα συστήματα βιντεοεγγραφής εξ αποστάσεως, η αποζημίωση που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο οφείλεται από τον πάροχο της υπηρεσίας και είναι ανάλογη με την αμοιβή που λαμβάνεται για την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας.

2. Η αποζημίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 καθορίζεται, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία και εν πάση περιπτώσει λαμβανομένων υπόψη των δικαιωμάτων αναπαραγωγής, με απόφαση του Υπουργείου Πολιτιστικών Αγαθών και Δραστηριοτήτων, η οποία πρέπει να εκδοθεί έως τις 31 Δεκεμβρίου 2009 κατόπιν διαβουλεύσεως με την επιτροπή του άρθρου 190 και με τις πιο αντιπροσωπευτικές επαγγελματικές ενώσεις των κατασκευαστών των συσκευών και των υποθεμάτων που αναφέρει η παράγραφος 1. Για τον καθορισμό της αποζημιώσεως λαμβάνονται υπόψη η ύπαρξη ή μη ύπαρξη των τεχνικών μέτρων που αναφέρει το άρθρο 102 quater καθώς και οι διαφορετικές συνέπειες της ψηφιακής αντιγραφής σε σχέση με την αναλογική αντιγραφή. Η απόφαση επικαιροποιείται ανά τριετία.

[...].».

- 13 Το άρθρο 102 quater του νόμου περί των δικαιωμάτων του δημιουργού ορίζει τα εξής:

«1. Οι κάτοχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων καθώς και του δικαιώματος του άρθρου 102 bis, παράγραφος 3, μπορούν να εφαρμόσουν στα προστατευόμενα έργα αποτελεσματικά τεχνολογικά μέτρα προστασίας, τα οποία περιλαμβάνουν κάθε τεχνολογία, μηχανισμό και συστατικό στοιχείο το οποίο με τον συνήθη τρόπο λειτουργίας του προορίζεται στο να εμποδίσει ή να περιορίσει πράξεις μη επιτραπείσες από τον δικαιούχο του δικαιώματος.

2. Τα τεχνολογικά μέτρα προστασίας θεωρούνται αποτελεσματικά όταν η χρήση του προστατευόμενου έργου ή αντικειμένου ελέγχεται από τους δικαιούχους μέσω της εφαρμογής διαδικασίας ελέγχου της προσβάσεως ή συστήματος προστασίας, όπως η κρυπτογράφηση, η παρεμβολή παρασίτων ή άλλη μετατροπή του προστατευόμενου έργου ή αντικειμένου, ή αν η χρήση αυτή περιορίζεται μέσω ενός μηχανισμού ελέγχου της αντιγραφής ο οποίος επιτυγχάνει τον στόχο της προστασίας.

3. Το παρόν άρθρο δεν θίγει την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή, στα οποία γίνεται αναφορά στον τίτλο I, κεφάλαιο IV, μέρος VI.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 14 Η VCAST είναι εταιρία αγγλικού δικαίου η οποία θέτει στη διάθεση των πελατών της, μέσω του διαδικτύου, ένα σύστημα βιντεοεγγραφής, σε έναν χώρο αποθήκευσης των δεδομένων εντός του υπολογιστικού νέφους (cloud), των εκπομπών ιταλικών τηλεοπτικών οργανισμών επίγειας μετάδοσης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι εκπομπές της RTI.
- 15 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, στην πράξη, ο χρήστης επιλέγει μια εκπομπή στον διαδικτυακό τόπο της VCAST, όπου εμφανίζεται το σύνολο των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών που καλύπτει η παρεχόμενη από την εταιρία αυτή υπηρεσία. Ο χρήστης μπορεί είτε να ορίσει μια συγκεκριμένη εκπομπή είτε ορισμένη χρονική ζώνη. Στη συνέχεια, το σύστημα που διαχειρίζεται η VCAST λαμβάνει το τηλεοπτικό σήμα με τη βοήθεια των κεραιών της και καταγράφει το εκπεμπόμενο κατά την ορισθείσα χρονική ζώνη πρόγραμμα εκπομπών στον ευρισκόμενο στο υπολογιστικό νέφος χώρο αποθήκευσης των δεδομένων τον οποίο έχει υποδείξει ο χρήστης. Ο τελευταίος αγοράζει αυτόν τον χώρο αποθήκευσης από άλλον προμηθευτή.
- 16 Η VCAST ενήγαγε την RTI ενώπιον του ειδικευμένου στις εταιρικές διαφορές τμήματος του Tribunale di Torino (πρωτοδικείου του Τορίνο, Ιταλία), από το οποίο ζήτησε να αναγνωρίσει τον σύννομο χαρακτήρα των δραστηριοτήτων της.
- 17 Κατά τη διάρκεια της δίκης, με διάταξη της 30ής Οκτωβρίου 2015, το δικαστήριο αυτό έκανε εν μέρει δεκτή αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που υπέβαλε η RTI και απαγόρευσε, κατ' ουσίαν, στη VCAST να συνεχίσει να ασκεί τις δραστηριότητές της.

18 Εκτιμώντας ότι η έκβαση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτάται εν μέρει από την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και ειδικότερα του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, το Tribunale di Torino (πρωτοδικείο του Τορίνο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης –και ιδίως με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της [οδηγίας 2001/29] (καθώς και με την [οδηγία 2000/31] και με την ιδρυτική Συνθήκη)– εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει σε εμπορική επιχείρηση να παρέχει σε ιδιώτες υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής, μέσω συστήματος πληροφορικής στο υπολογιστικό νέφος, ιδιωτικών αντιγράφων έργων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού, με ενεργή παρέμβαση της εμπορικής επιχείρησης στην εγγραφή, χωρίς άδεια του δικαιούχου;
- 2) Συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης –και ιδίως με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της [οδηγίας 2001/29] (καθώς και με την [οδηγία 2000/31] και με την ιδρυτική Συνθήκη)– εθνική ρύθμιση η οποία επιτρέπει σε εμπορική επιχείρηση να παρέχει σε ιδιώτες υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής, μέσω συστήματος πληροφορικής στο υπολογιστικό νέφος, ιδιωτικών αντιγράφων έργων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού, με ενεργή παρέμβαση της εμπορικής επιχείρησης στην εγγραφή, χωρίς άδεια του δικαιούχου, έναντι κατ' αποκοπήν αποζημιώσεως του δικαιούχου του δικαιώματος, πράγμα το οποίο ουσιαστικά ισοδυναμεί με καθεστώς χορηγήσεως υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 19 Από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο εξέδωσε διάταξη ασφαλιστικών μέτρων απαγορεύουσα προσωρινά την άσκηση των δραστηριοτήτων της VCAST.
- 20 Κατόπιν τούτου, το εν λόγω δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο δύο ερωτήματα σχετικά με τη δραστηριότητα αυτή, εξετάζοντας δύο αντίθετες περιπτώσεις και συγκεκριμένα θεωρώντας, στο πλαίσιο της πρώτης, ότι η δραστηριότητα αυτή απαγορεύεται από την εθνική νομοθεσία και, στο πλαίσιο της δεύτερης, ότι αντιθέτως αυτή επιτρέπεται.
- 21 Επομένως, από τις ανωτέρω σκέψεις καθίσταται σαφές ότι δεν προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία απαγορεύει πράγματι μια τέτοια δραστηριότητα.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές και προκειμένου να δώσει στο αιτούν δικαστήριο χρήσιμη απάντηση, το Δικαστήριο θα απαντήσει στα δύο αυτά ερωτήματα από κοινού, λαμβάνοντας ως βάση την περίπτωση στην οποία η εθνική νομοθεσία επιτρέπει την άσκηση δραστηριότητας όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 23 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο διευκρινίσεις όσον αφορά τη συμβατότητα με το δίκαιο της Ένωσης της επίμαχης στην κύρια δίκη εθνικής διατάξεως, επικαλούμενο όχι μόνον την οδηγία 2001/29 και ειδικότερα το άρθρο της 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', αλλά επίσης την οδηγία 2000/31 καθώς και την «ιδρυτική Συνθήκη».
- 24 Συναφώς, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 19 των προτάσεών του, η διάταξη της οδηγίας 2000/31 που θα μπορούσε ενδεχομένως να τύχει εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση είναι το άρθρο 3, παράγραφος 2, το οποίο απαγορεύει στα κράτη μέλη να περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας οι οποίες προέρχονται από άλλο κράτος

μέλος. Εντούτοις, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας, από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω απαγορεύσεως αποκλείονται οι περιορισμοί που συνδέονται με την προστασία των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων.

- 25 Επομένως, οι διατάξεις της οδηγίας 2000/31 δεν έχουν εφαρμογή σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης η οποία αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τις εξαιρέσεις από αυτό.
- 26 Όσον αφορά τα ερωτήματα κατά το μέτρο που αυτά αναφέρονται στη «Συνθήκη», πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν ένα ζήτημα ρυθμίζεται κατά τρόπο εναρμονισμένο στο επίπεδο της Ένωσης, κάθε σχετικό εθνικό μέτρο πρέπει να εκτιμάται υπό το πρίσμα των διατάξεων του εν λόγω μέτρου εναρμονίσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 2001, DaimlerChrysler, C-324/99, EU:C:2001:682, σκέψη 32, της 24ης Ιανουαρίου 2008, Roby Profumi, C-257/06, EU:C:2008:35, σκέψη 14, καθώς και της 1ης Οκτωβρίου 2009, HSBC Holdings και Vidacos Nominees, C-569/07, EU:C:2009:594, σκέψη 26).
- 27 Επισημαίνεται ότι ένας από τους επιδιωκόμενους από την οδηγία 2001/29 σκοπούς συνίσταται, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 1, στην εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με τα δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της εγκαθίδρυσεως εσωτερικής αγοράς.
- 28 Επομένως, παρέλκει η εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων υπό το πρίσμα της Συνθήκης ΛΕΕ.
- 29 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2001/29, και ειδικότερα το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία επιτρέπει σε εμπορική επιχείρηση να παρέχει σε ιδιώτες υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής, μέσω συστήματος πληροφορικής στο υπολογιστικό νέφος, ιδιωτικών αντιγράφων έργων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού, με ενεργή παρέμβαση της επιχειρήσεως στην εγγραφή, χωρίς την άδεια του δικαιούχου του δικαιώματος.

Απάντηση του Δικαστηρίου

- 30 Δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέψουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, όταν πρόκειται για αναπαραγωγή σε οποιοδήποτε υπόθεμα η οποία πραγματοποιείται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς μη άμεσα ή έμμεσα εμπορικούς.
- 31 Εξάλλου, το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται, ιδίως, στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.
- 32 Όσον αφορά το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι διατάξεις οδηγίας που παρεκκλίνουν από γενική αρχή την οποία καθιερώνει η ίδια αυτή οδηγία πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά (απόφαση της 10ης Απριλίου 2014, ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επομένως, το εν λόγω άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά.

- 33 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι η παραγωγή αντιγράφου από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί ως ιδιώτης πρέπει να θεωρείται ως πράξη επιζήμια για τον δικαιούχο των οικείων δικαιωμάτων, εφόσον αυτή πραγματοποιείται χωρίς προηγουμένως να ζητηθεί η άδεια του εν λόγω δικαιούχου (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψεις 44 έως 46).
- 34 Επιπροσθέτως, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, καίτοι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 έχει την έννοια ότι η εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής αποκλείει τη δυνατότητα των φορέων του δικαιώματος του δημιουργού να επικαλούνται έναντι τρίτων οι οποίοι πραγματοποιούν αντίγραφα των έργων τους για ιδιωτική χρήση το αποκλειστικό δικαίωμά τους να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν αναπαραγωγές, εντούτοις η διάταξη αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι επιβάλλει στον δικαιούχο του δικαιώματος του δημιουργού, πέραν αυτού του ρητώς προβλεπόμενου περιορισμού, την υποχρέωση να ανέχεται προσβολές των δικαιωμάτων του απορρέουσες από την πραγματοποίηση ιδιωτικών αντιγραφών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 10ης Απριλίου 2014, ACI Adam κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 31).
- 35 Τέλος, από τη νομολογία προκύπτει ότι, προκειμένου τα εμπλεκόμενα φυσικά πρόσωπα να μπορούν να επικαλεσθούν το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', δεν απαιτείται να διαθέτουν τον εξοπλισμό, συσκευές και υποθέματα αναπαραγωγής. Δύνανται επίσης να προμηθευτούν από τρίτο την υπηρεσία αναπαραγωγής η οποία συνιστά την αναγκαία πραγματική προϋπόθεση ώστε τα φυσικά αυτά πρόσωπα να μπορούν να αποκτήσουν αντίγραφα για ιδιωτική χρήση (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2010, Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, σκέψη 48).
- 36 Υπό το πρίσμα ακριβώς της προαναφερθείσας νομολογίας πρέπει να εκτιμηθεί αν υπηρεσία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, της οποίας τα κρίσιμα στοιχεία προσδιορίζονται στις σκέψεις 14 και 15 της παρούσας αποφάσεως, εμπίπτει στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29.
- 37 Συναφώς, επισημαίνεται ότι ο πάροχος αυτής της υπηρεσίας δεν περιορίζεται στην οργάνωση της αναπαραγωγής, αλλά επιπλέον παρέχει, προς τον σκοπό της αναπαραγωγής τους, πρόσβαση στις εκπομπές ορισμένων τηλεοπτικών καναλιών οι οποίες μπορούν να εγγραφούν εξ αποστάσεως. Κατά συνέπεια, εναπόκειται στους μεμονωμένους πελάτες να επιλέξουν τις εκπομπές οι οποίες πρέπει να εγγραφούν.
- 38 Υπό την έννοια αυτή, η επίμαχη στην κύρια δίκη υπηρεσία έχει διπλή λειτουργία, διασφαλίζουσα τόσο την αναπαραγωγή όσο και τη διάθεση των έργων και των αντικειμένων τα οποία αφορά η εν λόγω υπηρεσία.
- 39 Ωστόσο, καίτοι η εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής σημαίνει ότι ο δικαιούχος οφείλει να απέχει από την άσκηση του αποκλειστικού δικαιώματός του να επιτρέπει ή να απαγορεύει την παραγωγή ιδιωτικών αντιγράφων από φυσικά πρόσωπα, υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29, η απαίτηση στενής ερμηνείας της ως άνω εξαιρέσεως συνεπάγεται ότι ο δικαιούχος αυτός δεν στερείται του δικαιώματός του να απαγορεύει ή να επιτρέπει την πρόσβαση σε έργα ή αντικείμενα των οποίων ιδιωτικά αντίγραφα επιθυμούν να πραγματοποιήσουν τα ίδια αυτά φυσικά πρόσωπα.
- 40 Πράγματι, από το άρθρο 3 της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι κάθε παρουσίαση στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της διαθέσεως προστατευόμενων έργων ή αντικειμένων, προϋποθέτει άδεια του δικαιούχου των δικαιωμάτων, εξυπακουσμένου ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας αυτής, το δικαίωμα παρουσιάσεως έργων στο κοινό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ως καλύπτον κάθε μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής.

- 41 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η έννοια της «παρουσιάσεως στο κοινό» απαρτίζεται από δύο σωρευτικά στοιχεία, ήτοι μια «πράξη παρουσιάσεως» έργου και την παρουσίαση του έργου αυτού σε «κοινό» (απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 37).
- 42 Κατόπιν της ανωτέρω διευκρίνισης, πρέπει, όσον αφορά, πρώτον, την «πράξη παρουσιάσεως», να τονισθεί ότι αυτή αφορά κάθε μετάδοση προστατευόμενων έργων, ανεξαρτήτως του χρησιμοποιούμενου τεχνικού μέσου ή της χρησιμοποιούμενης μεθόδου (απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 38).
- 43 Εξάλλου, κάθε μετάδοση ή αναμετάδοση έργου που χρησιμοποιεί συγκεκριμένο τεχνικό τρόπο πρέπει καταρχήν να έχει επιτραπεί εξατομικευμένα από τον δημιουργό του έργου αυτού (απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 39).
- 44 Δεύτερον, για να εμπίπτουν οι ως άνω μεταδόσεις στην έννοια της «παρουσιάσεως στο κοινό», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει επίσης, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, τα προστατευόμενα έργα να παρουσιάζονται πράγματι σε «κοινό» (απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 40).
- 45 Συναφώς, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η έννοια του «κοινού» αναφέρεται σε έναν απροσδιόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών, ενώ εξάλλου προϋποθέτει και έναν αρκετά μεγάλο αριθμό προσώπων (απόφαση της 31ης Μαΐου 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, σκέψη 41).
- 46 Εν προκειμένω, ο πάροχος των επίμαχων στην κύρια δίκη υπηρεσιών εγγράφει τις ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές και τις θέτει στη διάθεση των πελατών του μέσω του διαδικτύου.
- 47 Πρώτον, είναι προφανές ότι το σύνολο των προσώπων στα οποία απευθύνεται ο εν λόγω πάροχος συνιστά «κοινό» κατά την έννοια της νομολογίας η οποία παρατίθεται στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως.
- 48 Δεύτερον, αφενός, η αρχική μετάδοση που πραγματοποιείται από τον ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό και, αφετέρου, η μετάδοση στην οποία προβαίνει ο πάροχος των επίμαχων στην κύρια δίκη υπηρεσιών πραγματοποιούνται υπό ειδικές τεχνικές προϋποθέσεις, βάσει διαφορετικού τρόπου μεταδόσεως των έργων και καθεμία προορίζεται για το κοινό της (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 7ης Μαρτίου 2013, ITV Broadcasting κ.λπ., C-607/11, EU:C:2013:147, σκέψη 39).
- 49 Κατά συνέπεια, οι μεταδόσεις περί των οποίων πρόκειται συνιστούν διαφορετικές παρουσιάσεις στο κοινό και, επομένως, για καθεμιά από αυτές απαιτείται η άδεια των οικείων δικαιούχων δικαιωμάτων.
- 50 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει πλέον η εκ των υστέρων εξέταση του ζητήματος εάν το κοινό στο οποίο απευθύνονται οι παρουσιάσεις αυτές είναι το ίδιο, ή εάν, ενδεχομένως, το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο πάροχος των επίμαχων στην κύρια δίκη υπηρεσιών συνιστά νέο κοινό (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 7ης Μαρτίου 2013, ITV Broadcasting κ.λπ., C-607/11, EU:C:2013:147, σκέψη 39).
- 51 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ελλείψει άδειας χορηγηθείσας από τον δικαιούχο, η παραγωγή αντιγράφων έργων μέσω υπηρεσίας όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη ενδέχεται να θίγει τα δικαιώματα του δικαιούχου αυτού.
- 52 Επομένως, μια τέτοια υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής δεν δύναται να εμπίπτει στο άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29.
- 53 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει πλέον η εξέταση της τηρήσεως των προϋποθέσεων τις οποίες επιβάλλει το άρθρο 5, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας.

- 54 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2001/29, και ειδικότερα το άρθρο της 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία επιτρέπει σε εμπορική επιχείρηση να παρέχει σε ιδιώτες υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής, μέσω συστήματος πληροφορικής στο υπολογιστικό νέφος, ιδιωτικών αντιγράφων έργων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού, με ενεργή παρέμβαση της επιχείρησεως στην εγγραφή των αντιγράφων αυτών, χωρίς την άδεια του δικαιούχου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 55 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Η οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας και ειδικότερα το άρθρο της 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία επιτρέπει σε εμπορική επιχείρηση να παρέχει σε ιδιώτες υπηρεσία εξ αποστάσεως εγγραφής, μέσω συστήματος πληροφορικής στο υπολογιστικό νέφος, ιδιωτικών αντιγράφων έργων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού, με ενεργή παρέμβαση της επιχείρησεως στην εγγραφή των αντιγράφων αυτών, χωρίς την άδεια του δικαιούχου.

(υπογραφές)